

Bošnjak, ki živi uže preko 30 let v Seru, priobčil je 1860. leta mnogo narodnih pesnij iz Makedonije. L. 1874. priobčil je v Belemgradu 15 pesnij o prihodu Slavjanov na balkanski poluotok, o ženitbi Solнца s krasno Vulkano, o kralji Talatinu in o — Orfeji. Tem pesnim, ki jih je baje mej Mohamedanci v Rodopih nabral, dal je znamenit naslov „Veda Slavjanov, bolgarske narodne pesni iz predhistorične in predkristijanske dobe“. A uže to, da v tej „Vedi“ pogrešamo vsake pesniške mere, dokazuje jasno, da teh pesnij narod ni nikdar pel, in opravičeva sumnjo, da je „Veda“ literaren podvržek, za kakeršnega jo smatrajo tudi Bolgari. Sicer se je pa o tej Verkovičevej zbirki mej slovanskimi učenjaki vnela huda, uže več let trajajoča literarna borba, ker jo nekateri zagovarjajo, a drugi odločno zamétajo.

Glasbene vesti.

Piše Vojteh Valenta.

Gusikov Mihael Josip,

sloveči virtuoz na lesenem ali slamnatem stroji, rodil se je leta 1809. v Sklovu na ruskem Poljskem. Oče mu je bil ubog flvtist, ki si je svoj kruh služil s tem, da je hodil góst na svatbe in jednake prilike. Sin se je naučil pri očetu na flavto piskati in ker je imel mnogo nadarjenosti in veselja za glasbo, izuril se je čudovito in hitro je znal toliko, da je pomagal očetu pri igranju. Not takrat še ni poznal in ves njegov repertoir so bile ruske in poljske narodne melodije, katere je po sluhu igral. Ko je bil 17 let star, uže se je oženil in služil si je z očetom in z brati z godbo svoj kruh. Potovali so večkrat tudi v Moskvo. Leta 1831. moral je igranje na flavti opustiti, ker je hudo zbolel na prsih. To je prouzročilo veliko uboščino v njegovej rodbini, ali rešitev se je bližala. Uže od starodavnih časov se nahaja v Rusih, Tatarih, Poljaci in Litovcih, se posebno mej hriboveí proti Karpatom in proti Uralu, surovo izdelan instrument, katerega imenujejo „Jerova i Salamo“. Ta instrument je izdelan iz jedne vrste smrekovih kolčkov, ki so po glasovih ubrani; na teh kolčkih se igra s trkačem. Na tacem stroji se je začel marljivo vaditi tudi Gusikov. Ker je pa videl, da je instrument jako primitiven in pomanjkljiv, premišljeval in ugibal je, kako bi ga zboljšal. Najprvo je pomnožil število kolčkov in je s tem razširil obseg glasov, potem jih je ob krajéh poostril in jih uredil po glasovrsti (skali) in harmoniji.

Končno jim je dal za podlogo slamo in od tod je dobil instrument polagoma denašnje obliko — lesene harmonike. Po neumornem trudu postal je virtuoz na tem stroji in skoro ga je vse v okolici občudovalo in širilo se je njegovo ime zmirom dalje. Šel je v Moskvo in našel veliko pohvalo, kar ga je napotilo, da je dalje po Ruskem potoval.

Prišel je v Kijev, kjer je ravno bival sloveči virtuoz na goslih, Lipinski. Ta ga je tudi hvalil in občudoval. To vse je Gusikova še bolj gnalo k marljivej vaji. Noč in dan je delal in celò svoje zdravje zanemarjal.

V Odesi, kjer je leta 1834. v gledališči koncertiral, nasvetoval mu je umetnost čislajoči knez Voroncov, da bi popotoval s svojo umetnostjo po celej Evropi. In res kmalu so ga poznali v vseh glavnih mestih kot slovečega Poljaka z dolgo brado in povsod so občudovali njegovo izurjenost in prečudno doneč instrument. Toda bolezen mu je zopet ustavila delovanje, kajti utrudljivo potovanje in koncertiranje škodilo je njegovemu slabotnemu životu. V Bruselji moral je 4 mesece bolan ležati, potem je šel v toplice, kar mu pa ni hasnilo in umrl je na poti, ko se je proti domu vračal, 21. oktobra 1837. v Čahih (Ahnu).

Dva napisa Preširnova.

1.

Na vélikem zvonu romarske cerkve sv. Jošta pri Kranji, ki tehta 24 centov 20 funtov in katerega je vlil 1834. leta ljubljanski zvonar Anton Samassa, čita se ob robu ta napis:

„Moj bron je najden bil v dnu mórja, ko Turčije
Kraljestvo v Hèladi končal je Navarin.
Ga kupi romar; ga Samassa v zvon prelije;
Glasim zdaj božjo čast iz svet'ga Jošta lin.“

Ta napis je, kakor neimenovan pisatelj v ljubljanskem „Sl.“ IX. 1. obširneje dokazuje, brez vse dvombe Preširnov. A da se more umeti, treba je pomniti to: Za grške osvobojevalne vojne uničilo je združeno angleško-francosko-rusko brodovje v odločilnej in imenitnej pomorskej bitvi pri Navarinu v Moreji dné 20. oktobra 1827. leta turško-egipčansko ladijevje; o tej priliki bilo je v morje potopljenih več topov, katere so pozneje spet iz vode izvlekli. Nekoliko teh topov kupil je g. Anton Samassa od neke angleške družbe v Trstu ter iz njé vlil zgoraj opisani šentjoški zvon, ki se je največ poplačal s pobožnih romarjev milimi darovi.